

Motion till riksdagen

1989/90:U207

av Sten Svensson (m)

Miljövårdsinsatser i Baltikum och Polen

Miljöskadorna i Östeuropa har till viss del antagit sådana proportioner att man officiellt infört beteckningen ekologiska katastrofområden. Detta gäller bl.a. Polen. I dessa områden visar medicinska undersökningar på lägre medellivslängd, högre barnadödlighet, högre dödlighet i arbetsför ålder och väsentligt högre frekvens av sjukdomar som cancer och luftvägsbesvär.

För de östeuropeiska ländernas del torde krävas mycket stora investeringar och andra insatser för att uppfylla de åtaganden länderna gjort inom ramen för Helsingforskonventionen om Östersjöns marina miljö (1980) och ECE-konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar (1979).

Möjligheten för dessa länder att själva utan hjälp utifrån fullgöra dessa åtaganden som stipulerar tidsramar för utsläppsminskningar torde närmast vara obefintlig. Miljöarbetet utgör därför en naturlig del i det allmänna ekonomiska samarbete som förbereds i Väst och syftar till att bidra till en förbättring/omdaning av de östeuropeiska ekonomierna.

Ett initiativ i denna riktning har tagits av de nordiska miljöministrarna i samråd med samarbetsministrarna i form av ett förslag om nordiskt miljöfinansieringsbolag. Detta kommer att behandlas vid Nordiska rådets förestående session i Reykjavik.

Detta bolag skall inom ramen för Nordiska investeringsbankens verksamhet genom riskavlyftning medverka till sådana investeringar i miljösektorn i Östeuropa som ger upphov till positiva miljöeffekter för Norden.

Även andra nordiska finansieringsanordningar för miljöinvesteringar till de östeuropeiska länderna diskuteras inom ministerrådet, bl.a. samordnade nordiska exportkreditlinjer, utökade satsningar på projektidentifiering och studier i Östeuropa samt Nordiska investeringsbankens möjligheter till ökad utlåning till bl.a. Östeuropa inom ramen för en förhöjning av bankens projektinvesteringsslåneram.

Vi ser positivt på förslaget om ett nordiskt miljöfinansieringsbolag, som verksamt skulle kunna bidra till det betydande investeringsbehov som de östeuropeiska länderna har på miljöområdet.

Bolagets verksamhet inriktas i första hand på DDR, Polen, Sovjetunionen, Tjeckoslovakien och Ungern. Här bör understrykas att Baltikum och Polen särskilt bör prioriteras. Det finns ett stort intresse i den allmänna opinionen för att de nordiska länderna engagerar sig i miljöinsatser i just dessa

områden. Miljösituationen här kommer att under lång tid vara hotfull och allvarlig. De nordiska länderna har avancerat kunnande i miljöteknologi att ställa till förfogande.

Det föreslagna miljöfinansieringsbolaget kan tillhandahålla egenkapitalfinansiering i form av teckning av aktier eller andelar samt ge lån och ställa garantier.

Enligt min mening bör utöver dessa finansieringsformer även hjälp för att lösa miljöproblemen i de här aktuella områdena kunna ges i form av bidrag, s.k. mjuka krediter. Även om biståndsmedel vanligen inte ges till denna typ av samarbete, bör det mot bakgrund av den synnerligen svåra föroreningsituationen i Baltikum och Polen övervägas om detta inte är görligt. Möjligt är att sådana medel liksom lån kan kanaliseras genom Nordiska investeringsbanken.

Det är naturligt att industrin kopplas in i detta arbete. Många industrier bidrar i hög grad till rådande föroreningsituation, men inom industrin finns samtidigt kunskaper om och erfarenheter av förebyggande och förbättrande åtgärder, ett know-how om miljöteknologi.

Den internationella havsföroreningskonferensen, som hölls i Köpenhamn i oktober 1989, uttalade sig för att näringsliv, regeringar och andra myndigheter skulle samarbeta för att eliminera föroreningarna. Nordiska företag bör med nordiska lån och/eller bidrag kunna gå samman med företag i Baltikum och Polen i joint venture-företag för miljöutrustning och miljöteknologi. Det torde inte råda mycken tvivel om att miljöinvesteringen i Baltikum, Polen och övriga Östeuropa också får positiva effekter för Norden.

I detta sammanhang är det emellertid angeläget att frågan rörande förbättrade finansieringsmöjligheter till Östeuropa för miljöinvesteringar tas upp, bl a möjligheten till finansiering genom bidrag. Enligt min mening bör åtgärderna företrädesvis inriktas på Baltikum och Polen.

Samtliga initiativ bör sammanhållas i ett kombinerat bistånds- och miljö-
vårdsprogram avseende lån och bidrag till miljöinvesteringar i Baltikum och Polen. Särskilt viktigt är att berörda regeringar går in i ett sådant program i nära samarbete med näringslivet.

Den svenska regeringen bör således medverka till att i nära samarbete med näringsliv och myndigheter utforma ett bistånds- och miljö-
vårdsprogram, som skall initiera investeringar i Baltikum och Polen för att nedbringa vatten- och luftföroreningarna i Östersjöns mest utsatta områden. Riksdagen bör göra ett uttalande med denna innebörd.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om svenska biståndsinsatser inom miljöområdet i Baltikum och i Polen.

Stockholm den 22 januari 1990

Sten Svensson (m)